

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 17319
Tarih : 08.03.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ev içi emeğin değerinin tanınması ile ilgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

Garo PAYLAN
Diyarbakır Milletvekili

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ
İzmir Milletvekili

Erol KATIRCIOĞLU
İstanbul Milletvekili

Necdet İPEKYÜZ
Batman Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Kadın Erkek Fırsat EőitliĐi Sağlık, Aile, alıőma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih: 9 Mart 2022		Esas No: 2/4265

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIĐI
0 9 Mart 2022
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
0 9 Mart 2022
No: 980241
EBYS ye AKTARILMIŐTIR

GEREKÇE

Toplumsal yeniden üretiminin önemli bir ayağı olan ev işleri cinsiyetçi toplum yapısına göre şekillenirken, hanelerde karşılıksız üretilen ev hizmetleri kadınların omuzlarına yüklenmiştir. Ev içi üretimin çoğu kadınlar tarafından yerine getirilmekte, bu durumda toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olmaktadır. DİSK Genel-İş'in kadın Emegi Raporu'nda da belirtildiği gibi Türkiye'de en az 13.3 milyon kadın ev işleri nedeniyle çalışma hayatına katılamamaktadır.

Ücretsiz kadın emegi kavramı, piyasa değeri olmayan; ama günlük yaşamsal ihtiyaçları ve bakım hizmetlerini karşılayan ev içi işlerden oluşan iktisadi faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Kadınlar ev içinde günlük olarak bulaşık, çamaşır, ütü, temizlik, çocuk bakımı, yaşlı bakımı gibi birçok işleri yapmakta iken bu süreçte harcanan emek görünmez olmakta ve herhangi bir ölçüye de tabi tutulmamaktadır. Yüksek emek oranına rağmen, üretilen işin değeri oldukça düşüktür. Ev içinde yapılan işlerin bir mesaisinin olmayışı, iş zamanı ile boş zaman ayrımını da yok etmektedir. Kadının evle birlikte algılanışı bir yandan emegini görünmez kılarken, diğer yandan da ücretlendirilmiş emegini erkeğin emegi karşısında daha değersiz yapmakta, kadın varlığı üzerine kendini konumlandırmış olan eril dil, ekonomik gücü de eline alarak temelleri daha güçlü bir iktidar inşa etmektedir.

Sosyal güvenlik sisteminin “düzenli prim ödeyen ücretli çalışma” üzerine kurulu olması yüzünden ev işleri ve evde bakım hizmetleri sebebi ile hiçbir karşılık almadan çalışan “ev kadınları” sosyal güvenlik sistemi dışında kalmaktadır. Kadının evle birlikte algılanışı, ev işlerinin kadının görevi olarak tanımlanması, bu emeğin görünmezliğine katkıda bulunmakla birlikte bir iş olarak algılanmamasına da neden olmaktadır. Bu noktadan bakıldığında, ev işleri üretken bir emek olarak değerlendirilmemekte, dolayısıyla ev içinde harcanan emek bir iş olarak değer görmemektedir. Kadının toplumda birincil görevinin çocuklarının ve eşinin bakımı olduğu algısı, kadınların ev içi yaşama bağımlılığını artırırken, bu durum ev içi işlerin tamamından sorumlu olan kadınları ekonomik açıdan eşlerine bağımlı hale getirmekte, çoğu zaman hayatları ile ilgili kararları da bireysel olarak alamamaktadırlar. Bu da “ev kadınlarını” diğer kadınlara göre daha bağımlı hale getirmektedir.

Özellikle, sosyal izolasyon, hijyen ve ev temelli bir yaşam üzerine kurulu Covid19'la mücadele sürecinde, kadınların hem geleneksel ev içi iş bölümü hem de ekonomik konumları dolayısıyla daha mağdur olduğu bilinmektedir. Pandemi sürecindeki sosyal izolasyon amacıyla gönüllü veya zorunlu olarak evde kalma durumu, tüm aile bireylerinin gündelik rutinlerini evin içindeki yaşam alanına sığdırması anlamına gelirken artan ev içi işler ve bakım yükü dolayısıyla ücretsiz

kadın emeği çerçevesindeki kadın-erkek eşitsizliğini hem gün yüzüne çıkarmış hem de değişen koşullar dolayısıyla arttırmıştır.

‘Ev kadınlarının’ emeklerinin bir karşılığı olmadığı gibi, sosyal güvenlik hakları ya yoktur ya da ‘kocaya veya babaya bağımlı’ olarak bulunmaktadır. Eşi işsiz ya da güvencesiz ev kadınının da sosyal güvenlik hakları bulunmamaktadır. Önemli bir üretim alanı olan evlerde ev kazaları adı altında görünmez kılınan çalışmaya bağlı kazalar ve hastalıklar yaşanmaktadır. Türkiye’de iş yasasına göre haftada çalışma süresi 45 saattir. Kadınların ev içi mesaisinin uzunluğuyla kıyasladığımızda kadınların ne kadar fazla karşılıksız emek harcadığını görebiliriz. Bir ev içerisinde yapılan temel işler; yemek, temizlik, ütü, çocuk bakımı gibi işler profesyonel istihdam alanında ayrı ayrı adlandırılan iş kollarıdır. Hane içinde yapılan işler sayısız işkolunda yapılan işlere bedeldir. Evdeki üretimin piyasa karşılığı, çamaşırhane, çocuk yuvası, huzur evi, kuru temizleme, lokanta, sağlık merkezi ve daha pek çok sektörde üretilmektedir. Bakım hizmetlerinin kamusal alanda ve yurttaşlara bir hak olarak sunulmaması sebebiyle engelli, hasta ve yaşlı bakıma muhtaç kişilere de evde kadınların bakması bir zorunluluk haline gelmiştir. Sosyal devlet ilkesi gereği bakıma muhtaç kişilere karşı asıl olarak devlet yükümlülüklerini üstlenmelidir. Kreş, bakıma muhtaç kişiler için rehabilitasyon merkezleri, çamaşırhaneler vb. ev içi işleri kamusallaştıracak politikalar hayata geçirilmelidir. Ev işleri/ bakım hizmetleri (işyerleri, devlet kurumları, Belediyeler eliyle ücretsiz sunuluncaya kadar) toplumsallaşuncaya kadar ev emekçilerinin sosyal güvence ve emeklilik hakkını sağlamak, anayasanın eşitlik ilkesinin ve sosyal devlet olmanın gereğidir.

Yasal olarak ev işlerinin katma değer üreten ekonomik faaliyet olarak kabul edilmeli ve ev emeği üreten kadınlara sosyal güvenlik sağlanmalıdır.

Bu sebeple ülke genelindeki yoksulluğu aşmak, kadınların görünmeyen emeğini görmek ve tanımak için, kadınların toplumsal, siyasal ve ekonomik hayata eşit katılımını sağlayıncaya kadar; tüm ev kadınlarının sigortalanması ve emeklilik hakkına kavuşması sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak sağlanmalıdır. Bu noktada gösterilecek çaba kadın yoksulluğunu yenmeye katkı sunmak kadar, toplumsal cinsiyet rollerini sorgulamayı, pandemiye karşı kadınları korumayı, kadın emeğinin gayrisafi milli hasıladaki görünmeyen payından kadınların bir nebze olsun dönmesini sağlamayı, toplumun, erkeğin, devletin kadınlara olan borcunun ödenmesine de bir yerden başlamak anlamına gelecektir.

**EV İÇİ EMEĞİN DEĞERİNİN TANINMASI AMACIYLA 5510 SAYILI SOSYAL
SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 - 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 3. Maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

“32. Hane içi ücretsiz çalışan: Hane içerisindeki ücretlendirilmemiş aile içi iş yükünün sorumluluğunu üstlenerek; ev ve aile ilişkileri ile evin yönetimi ve düzenlenmesi mesleğini sürekli olarak yapan kişidir.”

MADDE 2- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 4. Maddesinin 3. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci fıkranın (b) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler; 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna tabi jokey ve antrenörler, bu Kanun kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek bir çalışması bulunmayan ve sosyal güvenlik primleri Hazinesin Sosyal Güvenlik Kurumlarına aktaracağı yardımlar tertibinden karşılanan hane içi ücretsiz çalışanlar hakkında da uygulanır. Hane içi ücretsiz çalışanlara ilişkin giderler ayrıca genel bütçeden karşılanır.”

MADDE 3- 5510 Sayılı Kanun’un 7 inci Maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Hane içi ücretsiz çalışanlar için başvurdıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren,”

MADDE 4- 5510 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki alt bent eklenmiştir.

“12) Hane içi ücretsiz çalışanlar için bu niteliklerini kaybettikleri ay sonundan,”

MADDE 5- 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi ise tescil işlemi taraflardan herhangi birinin tercihi yönünde yapılır.”

MADDE 6- Bu Kanun yayımını takip eden aybaşında yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.